

POSTANOWIENIE

20 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 20 grudnia 2023 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa J. M.

przeciwko B. M.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej B. M.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 30 czerwca 2022 r., V ACa 177/22,

1. odrzuca skargę kasacyjną w części odnoszącej się do pkt I i II zaskarżonego wyroku;

2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałym zakresie;

3. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanej niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

(E.C.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z 19 listopada 2019 r. Sąd Okręgowy w Elblągu zasądził od pozwanej B. M. na rzecz powoda J. M. kwotę 100 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 listopada 2016 r. do dnia zapłaty.

Na skutek sprzeciwu pozwanej Sąd Okręgowy w Elblągu wyrokiem z 5 stycznia 2022 r. utrzymał ten wyrok zaoczny w mocy w zakresie zasądzonej kwoty 100 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 22 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty oraz odnośnie do rozstrzygnięcia o kosztach procesu i rygorze natychmiastowej wykonalności (pkt 1), zaś w pozostałym zakresie uchylił ten wyrok i powództwo oddalił (pkt 2).

W apelacji pozwana zaskarżając wyrok Sądu pierwszej instancji w całości wniosła o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o jego zmianę przez uchylenie wyroku zaocznego i oddalenie powództwa.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku prostując zaskarżony wyrok (pkt I) i odrzucając apelację w zakresie zaskarżenia pkt 2 wyroku Sądu Okręgowego (pkt II, podkreślając w uzasadnieniu, że pozwana w tej części nie wykazała interesu prawnego w zaskarżeniu), oddalił apelację (pkt III) i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt IV).

W skardze kasacyjnej pozwana zaskarżyła wyrok Sądu drugiej instancji w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oczywistym jest, że zawarte w pkt I orzeczenie o sprostowaniu jest niezaskarżalne, natomiast odrzucenie skargi kasacyjnej podlega zaskarżeniu zażaleniem i to poziomym (por. art. 394² § 1 k.p.c.), a nie skargą kasacyjną, przy czym termin, w jakim dopuszczalne jest zaskarżenie odrzucenia skargi kasacyjnej, nie pokrywa się z terminem na wniesienie skargi kasacyjnej.

Z tej przyczyny w powyższym zakresie (pkt I i II zaskarżonego wyroku) należało skargę kasacyjną odrzucić na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. Jednak z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika, że zarzut nieważności dotyczy postępowania przed Sądem pierwszej instancji (nieprawidłowo ukształtowany skład orzekający, z uwagi na udział sędziego powołanego na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w wadliwej procedurze nominacyjnej, a w konsekwencji doszło też zdaniem skarżącej do nieważności postępowania przed tym Sądem z powodu pozbawienia jej możliwości obrony swych praw).

Powołanie się w skardze kasacyjnej na nieważność postępowania nie stanowi skutecznej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na

podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., o ile odnosi się do postępowania przed sądem pierwszej instancji. Natomiast Sąd Najwyższy może uwzględnić nieważność postępowania pierwszo-instancyjnego w sposób pośredni na skutek zarzutu kasacyjnego naruszenia art. 386 § 2 k.p.c. (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 8 października 2009 r., II CSK 156/09 i z 22 lipca 2009 r., I UK 63/09). Wobec tego nieuwzględnienie przez Sąd drugiej instancji nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, w ramach wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, może być oparte na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. Chodzi zatem o kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepubl., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Skarżąca w podstawach kasacyjnych nie powołała art. 386 § 2 k.p.c., co już wyklucza uznanie skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnianą w powyższym rozumieniu. Poza tym Sąd Apelacyjny badał podniesiony w apelacji zarzut nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji wskazując, że pozwana nie przywołała takich okoliczności, które w świetle wskazań zawartych w uzasadnieniu uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, uzasadniałyby przyjęcie, że wskutek wadliwości procesu nominacyjnego sędziego, który był członkiem składu orzekającego w pierwszej instancji, doszło do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w

rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Należy też zwrócić uwagę, że skarżąca reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika (od listopada 2019 r. k. 54) dopiero w apelacji wniesionej w lutym 2022 r. (k. 476 i n.) zaczęła eksponować wadliwość składu Sądu pierwszej instancji i nie wyjaśniła dlaczego nie uczyniła tego przed wydaniem wyroku w dniu 5 stycznia 2022 r., co uzasadnia tezę, że zarzut ten został podniesiony ze względu na wynik rozstrzygnięcia sporu przez Sąd Okręgowy i był on rezultatem kalkulacji oraz przyjętej taktyki procesowej, sprzecznie z art. 3 i art. 4¹ k.p.c.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, jedn. tekst: Dz. U. z 2023, poz. 1935), z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w oparciu o art. 98 § 1¹ zd. 3 k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 614, a także przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności.

(E.C.)

[ms]

